

USTAWA

z dnia 31 stycznia 1980 r.

o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Polska Rzeczpospolita Ludowa zapewnia ochronę i racjonalne kształtowanie środowiska stanowiącego dobro ogólnonarodowe oraz tworzy warunki sprzyjające urzeczywistnieniu prawa obywateli do wszechstronnego korzystania z wartości środowiska.

Kierując się powyższymi zasadami konstytucyjnymi uznaje się za niezbędne:

- kształtowanie środowiska zgodnie z potrzebami społeczeństwa i gospodarki narodowej,
- zharmonizowanie rozwoju sił wytwórczych, nauki i techniki z potrzebami ochrony środowiska,
- określenie środków prawnych zapewniających korzystanie ze środowiska zgodnie z potrzebami społecznymi,
- uczynienie z zadań mających na celu ochronę środowiska obowiązku organów państwowych, jednostek państwowych, organizacji spółdzielczych, społecznych i zawodowych,
- ochronę środowiska przez każdego obywatela

i w związku z tym stanowi się, co następuje:

DZIAŁ I

Przepisy ogólne.

Rozdział 1

Zasady ogólne.

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady ochrony i racjonalnego kształtowania środowiska, zmierzające do zapewnienia współczesnemu i przyszłym pokoleniom korzystnych

warunków życia oraz realizacji prawa do korzystania z zasobów środowiska i zachowania jego wartości.

2. Środowiskiem w rozumieniu ustawy jest ogół elementów przyrodniczych, w szczególności powierzchnia ziemi łącznie z glebą, kopaliny, wody, powietrze atmosferyczne, świat roślinny i zwierzęcy, a także krajobraz, znajdujących się zarówno w stanie naturalnym, jak też przekształconych w wyniku działalności człowieka.

Art. 2. 1. Ochrona środowiska polega na działaniu lub zaniechaniu umożliwiającym zachowanie bądź przywrócenie równowagi przyrodniczej koniecznej do osiągnięcia celu, o którym mowa w art. 1 ust. 1. Ochrona ta wyraża się w szczególności w:

- 1) racjonalnym kształtowaniu środowiska,
- 2) racjonalnym gospodarowaniu zasobami przyrodniczymi,
- 3) przeciwdziałaniu lub zapobieganiu szkodliwym wpływom na środowisko, powodującym jego zniszczenie, uszkodzenie, zanieczyszczenie, zmiany cech fizycznych lub charakteru elementów przyrodniczych,
- 4) przywracaniu do stanu właściwego elementów przyrodniczych.

2. Racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi środowiska polega w szczególności na:

- 1) korzystaniu z zasobów tylko w zakresie uzasadnionym interesem społecznym, przy ocenie którego uwzględnia się, obok wskazań długookresowego, kompleksowego rachunku ekonomicznego, także inne niż gospodarcze znaczenie tych zasobów dla równowagi przyrodniczej i dla warunków życia ludzi,

- 2) zapewnieniu pierwszeństwa przedsięwzięciom umożliwiającym oszczędne wykorzystanie zasobów, zwłaszcza w drodze powtórnego lub wielokrotnego ich wykorzystywania w procesach gospodarczych,
- 3) nie pogarszaniu stanu środowiska.

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) równowadze przyrodniczej — rozumie się przez to stan, w którym istnieje równowaga we wzajemnym oddziaływaniu na określonym obszarze — człowieka, składników przyrody żywej i układu warunków siedliskowych tworzonych przez składniki przyrody nieożywionej,
- 2) zasobach przyrodniczych środowiska — rozumie się przez to zasoby elementów przyrodniczych, o których mowa w art. 1 ust. 2,
- 3) kształtowaniu środowiska — rozumie się przez to oddziaływanie na środowisko, mające na celu uzyskanie zamierzonych efektów społecznych lub gospodarczych, z równoczesnym zachowaniem równowagi przyrodniczej, a zwłaszcza warunków do odnawiania się zasobów,
- 4) ściekach — rozumie się przez to substancje ciekłe, które wprowadzane bezpośrednio lub za pośrednictwem urządzeń kanalizacyjnych do wód albo do ziemi mogą je zanieczyszczać, zmieniać ich stan fizyczny, chemiczny lub biologiczny albo działać niszcząco na świat roślinny lub zwierzęcy,
- 5) odpadach — rozumie się przez to zużyte przedmioty oraz substancje stałe, a także nie będące ściekami substancje ciekłe, powstające w związku z bytowaniem człowieka lub działalnością gospodarczą, nieprzydatne w miejscu lub czasie, w którym powstały, i uciążliwe dla środowiska,
- 6) uciążliwościach dla środowiska — rozumie się przez to zjawiska fizyczne lub stany utrudniające życie albo dokuczliwe dla otaczającego środowiska, a zwłaszcza hałas, wibracje, zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego i zanieczyszczenie odpadami; przez szkodliwe uciążliwości dla środowiska rozumie się wymienione zjawiska lub stany o natężeniu utrudniającym życie albo dokuczliwe dla środowiska w stopniu powodującym zagrożenie zdrowia ludzi, uszkodzenie albo zniszczenie środowiska,
- 7) walorach krajobrazowych środowiska — rozumie się przez to wartości ekologiczne, estetyczne, widokowe i kulturowe terenu i związanych z nim elementów przyrodniczych, ukształtowanych przez siły przyrody lub w wyniku działalności człowieka,
- 8) jednostkach organizacyjnych — rozumie się przez to jednostki gospodarki uspołecznionej oraz jednostki nie będące jednostkami gospodarki uspołecznionej,
- 9) ministrze — rozumie się przez to również kierownika urzędu centralnego.
- 10) przepisach o ochronie środowiska — rozumie się przez to także inne przepisy regulujące sprawy ochrony środowiska lub jego elementów przyrodniczych.

Art. 4. Z zasobów przyrodniczych środowiska, służących zaspokojeniu potrzeb społeczno-gospodarczych, można korzystać wyłącznie w zakresie ustalonym w narodowych planach społeczno-gospodarczych i w planach zagospodarowania przestrzennego oraz przepisach o ochronie środowiska.

Art. 5. 1. Ochrona środowiska stanowi istotny element polityki społeczno-gospodarczej Państwa. Zadania związane z ochroną środowiska są ujmowane w narodo-

wych planach społeczno-gospodarczych i w planach zagospodarowania przestrzennego, w aktach normatywnych oraz uwzględniane w działalności organów państwowych, jednostek organizacyjnych i organizacji społecznych.

2. Przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska stanowią część składową zadań społeczno-gospodarczych.

3. W narodowych planach społeczno-gospodarczych uwzględnia się, jako integralną część przewidzianych w nich przedsięwzięć, zadania i środki zapewniające skuteczną ochronę środowiska oraz usuwanie skutków działalności wpływającej ujemnie na środowisko.

4. W planach, o których mowa w ust. 3, w szczególności:

- 1) określa się przedsięwzięcia niezbędne do zapewnienia ochrony środowiska lub przywrócenia go do stanu właściwego,
- 2) ustala się warunki podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej, umożliwiającej uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska, oraz zapewnia niezbędne na ten cel środki,
- 3) wykorzystuje się osiągnięcia nauki i techniki, zmniejszające lub eliminujące zagrożenie środowiska.

Art. 6. 1. Przy ustalaniu w planach zagospodarowania przestrzennego kierunków rozwoju kraju, województw, miast oraz gmin należy uwzględniać potrzeby ochrony środowiska.

2. W planach zagospodarowania przestrzennego zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej, racjonalną gospodarkę zasobami przyrodniczymi środowiska i ochronę walorów krajobrazowych oraz warunków klimatycznych. Przeznaczenie i sposoby zagospodarowania terenów powinny w największym stopniu zapewniać zachowanie ich walorów naturalnych.

3. W planach zagospodarowania przestrzennego przy przeznaczaniu terenów na poszczególne cele oraz określaniu zadań związanych z zagospodarowaniem tych terenów, w strukturze wykorzystania terenów ustala się proporcje pozwalające na zachowanie lub przywracanie na nich równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia.

4. W planach zagospodarowania przestrzennego w szczególności:

- 1) ustala się programy racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi i racjonalnego gospodarowania zasobami gleby,
- 2) zapewnia się kompleksowe rozwiązywanie problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, składowania i unieszkodliwiania odpadów, urządzania i kształtowania terenów zieleni,
- 3) zapewnia się ochronę walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych,
- 4) uwzględnia się potrzeby ochrony powietrza atmosferycznego, ochrony przed hałasem i wibracjami oraz przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska, a także potrzeby ochrony powierzchni ziemi na terenach eksploatacji złóż kopalin.

5. W planach zagospodarowania przestrzennego określa się także sposób zagospodarowania obszarów objętych szkodliwym oddziaływaniem na środowisko, powodowanym działalnością gospodarczą, jeżeli oddziaływanie to nie może być wyeliminowane ani skutecznie ograniczone przez zastosowanie odpowiednich środków technicznych, zmianę technologii lub wyznaczenie stref ochronnych.

Art. 7. 1. Rozstrzygnięcia organów administracji państwowej nie mogą naruszać wymagań ochrony środowiska, a w szczególności ustaleń planów zagospodarowania przestrzennego dotyczących ochrony środowiska.

2. Decyzja administracyjna sprzeczna z przepisem ust. 1 jest nieważna.

Art. 8. 1. Polska Rzeczpospolita Ludowa rozwija współpracę międzynarodową w sprawach ochrony środowiska.

2. Zawierane przez Polską Rzeczpospolitą Ludową umowy międzynarodowe powinny uwzględniać potrzeby ochrony środowiska.

Rozdział 2

Tworzenie warunków ochrony środowiska.

Art. 9. W toku realizacji zadań ochrony środowiska stosuje się, wynikające z aktualnego stanu wiedzy, środki i metody zapewniające maksymalną skuteczność ochrony, określone po rozpoznaniu czynników szkodliwych dla środowiska i stopnia ich szkodliwości.

Art. 10. 1. Szkoły wyższe, placówki naukowe, instytuty naukowo-badawcze oraz jednostki organizacyjne prowadzące działalność naukowo-badawczą uczestniczą w tworzeniu warunków ochrony środowiska w szczególności przez prowadzenie badań naukowych w ścisłym związku z potrzebami ochrony środowiska, podejmowanie badań i doświadczeń dotyczących technologii produkcji i wyrobów przemysłowych nie szkodzących środowisku, współdziałanie w rozwoju postępu technicznego, z uwzględnieniem potrzeb środowiska, popularyzację krajowych i zagranicznych zdobyczy nauki i techniki w dziedzinie ochrony środowiska oraz ich praktycznego zastosowania.

2. Organy i instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowo-badawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z zagadnieniami ochrony środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalanych programach oraz w swej działalności badania dotyczące tych zagadnień i badania te rozwijać.

Art. 11. 1. Szkoły wszystkich stopni są obowiązane uwzględniać problematykę ochrony środowiska w działalności dydaktyczno-wychowawczej, obejmując ją programami nauczania.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, dotyczy również jednostek prowadzących kursy mające na celu podnoszenie kwalifikacji pracowników.

Art. 12. Środki masowego przekazu są obowiązane kształtować właściwy stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach.

DZIAŁ II

Podstawowe kierunki ochrony środowiska.

Rozdział 1

Ochrona powierzchni ziemi oraz kopalni.

Art. 13. 1. Powierzchnia ziemi łącznie z glebą i rzeźbą terenu podlega ochronie, polegającej w szczególności

na zapobieganiu i przeciwdziałaniu ich niekorzystnym zmianom, a w razie uszkodzenia lub zniszczenia — na przywróceniu do właściwego stanu.

2. Części powierzchni ziemi oraz rzeźba terenu, których ochrona leży w interesie społecznym ze względów naukowych, estetycznych, historyczno-pamiętkowych lub innych, podlegają ochronie przewidzianej w przepisach o ochronie przyrody.

3. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne są obowiązane racjonalnie gospodarować zasobami gleby, zapewnić ochronę jej wartości produkcyjnych i innych niezbędnych do zachowania równowagi przyrodniczej.

4. Grunty rolne wysokiej jakości i grunty leśne nie mogą być przeznaczone na cele nierolnicze i nieleśne, w tym także na cele inwestycyjne.

5. Odstępstwa od zasad określonych w ust. 4 są dopuszczalne jedynie w wypadkach wyjątkowo uzasadnionych, gdy zezwalają na to przepisy szczególne.

6. Szczegółowe zasady ochrony zasobów gruntów rolnych i leśnych oraz rekultywacji gruntów określają przepisy szczególne.

Art. 14. Przy zmianie przeznaczenia gruntów rolnych, leśnych i innych uprawnych, zadrzewionych lub zakrzewionych uwzględnia się, oprócz wskazań długookresowego, kompleksowego rachunku ekonomicznego, także inne niż gospodarcze znaczenie gruntów w utrzymaniu równowagi przyrodniczej i kształtowaniu warunków życia.

Art. 15. 1. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne użytkujące grunty są obowiązane zapewnić ochronę gleby przed erozją, niszczeniem mechanicznym oraz zanieczyszczeniem substancjami szkodliwymi, a jeśli prowadzą działalność związaną z użytkowaniem rolniczym lub leśnym — są obowiązane stosować właściwe metody uprawy, w szczególności płodozmiany i nawożenie organiczne niezbędne do zachowania lub stworzenia właściwych warunków rozwoju organizmów i stosunków wodnych w glebie.

2. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne prowadzące działalność nie związaną z użytkowaniem rolniczym lub leśnym gruntów są obowiązane wykonywać tę działalność w sposób chroniący glebę przed zanieczyszczeniem substancjami szkodliwymi.

3. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne prowadzące działalność związaną z rolniczym lub leśnym użytkowaniem gruntów stosują środki chemiczne i biologiczne, wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio do gleby, w ilościach i w sposób nie naruszający równowagi przyrodniczej, a zwłaszcza nie powodujący szkodliwego zanieczyszczenia gleby lub wody, niszczenia zwierząt, roślin i ekosystemów albo pogorszenia warunków ich życia lub hodowli.

4. Ministrowie Rolnictwa oraz Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w porozumieniu z Ministrami Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska oraz Zdrowia i Opieki Społecznej, w drodze rozporządzenia, określają sposób, zakres i warunki stosowania środków, o których mowa w ust. 3, dostosowanych do potrzeb ochrony środowiska.

5. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi szczegółowe zasady ochrony powierzchni ziemi.

Art. 16. 1. Złoże kopalni podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalni, w tym również kopalni towarzyszących.

2. Organy administracji państwowej w planach zagospodarowania przestrzennego i w decyzjach w sprawie ustalenia lokalizacji oraz miejsca i warunków realizacji inwestycji na terenach, na których znajdują się złoża kopaliny, uwzględniają aktualne i przyszłe potrzeby eksploatacji tych złóż.

Art. 17. 1. Eksploatację złoża kopaliny prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony oraz przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny.

2. Jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne podejmujące eksploatację złóż kopaliny lub prowadzące tę eksploatację są obowiązane przedsięwziąć środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do właściwego stanu inne elementy przyrodnicze środowiska.

3. Zasady gospodarowania złożem kopaliny i związanej z eksploatacją złoża ochrony środowiska określają przepisy szczególne.

Rozdział 2

Ochrona wód oraz środowiska morskiego.

Art. 18. Wody śródlądowe powierzchniowe i podziemne oraz środowisko morskie podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami, zapobieganiu lub przeciwdziałaniu naruszenia równowagi przyrodniczej i wywoływania w wodach zmian powodujących ich nieprzydatność dla ludzi, dla świata roślinnego lub zwierzęcego albo dla gospodarki narodowej.

Art. 19. Jeżeli zamierzone korzystanie z wód śródlądowych lub wód tworzących środowisko morskie może spowodować znaczne przekształcenie środowiska, jednostka organizacyjna podejmująca działalność inwestycyjną lub eksploatacyjną jest obowiązana opracować program przedsięwzięć i zadań niezbędnych do nowego ukształtowania środowiska zapewniającego równowagę przyrodniczą. Działalność zmierzająca do nowego ukształtowania środowiska stanowi część składową przedsięwzięcia związanego z korzystaniem z wód.

Art. 20. 1. Przy przygotowywaniu i wykonywaniu robót melioracyjnych, odwodnień budowlanych oraz innych robót ziemnych zmieniających stosunki wodne jednostki organizacyjne i osoby fizyczne są obowiązane stosować środki zapewniające utrzymanie w glebie stosunków wodnych niezbędnych do zachowania równowagi przyrodniczej.

2. Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska ustala warunki prowadzenia robót, o których mowa w ust. 1, podejmowanych na terenach o szczególnych wartościach społeczno-gospodarczych, a zwłaszcza na terenach, na których znajdują się skupienia roślinności o szczególnej wartości z punktu widzenia przyrodniczego lub gospodarczego, terenach o walorach krajobrazowych i ekologicznych, terenach masowych lęgów ptactwa, występowania skupień gatunków chronionych i tarlisk ryb.

Art. 21. Wody podziemne i obszary ich zasilania podlegają szczególnej ochronie, polegającej zwłaszcza na nie-

dopuszczeniu do zanieczyszczania wód oraz zapobieganiu i przeciwdziałaniu szkodliwym wpływom na obszary ich zasilania.

Art. 22. Przedsięwzięcia gospodarcze wpływające na stan zasobów wodnych na określonym obszarze oraz na stosunki wodne na tym obszarze należy poprzedzić kompleksową ekspertyzą obejmującą skutki realizacji przedsięwzięcia, w tym również na obszarach sąsiednich.

Art. 23. 1. Terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego za zgodą Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska ograniczy lub zakazuje używania jednostek pływających lub niektórych ich rodzajów na określonych ciekach lub zbiornikach wodnych, jeżeli jest to konieczne do utrzymania środowiska we właściwym stanie.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy używania jednostek pływających związanych z utrzymaniem cieków lub zbiorników wodnych.

Art. 24. Szczegółowe zasady gospodarki wodnej i ochrony wód, a także zasady ochrony środowiska morskiego oraz organy administracji państwowej właściwe w sprawach tej ochrony określają przepisy szczególne.

Rozdział 3

Ochrona powietrza atmosferycznego.

Art. 25. Ochrona powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem polega na zapobieganiu przekraczania dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu atmosferycznym i ograniczaniu lub eliminowaniu wprowadzanych do powietrza atmosferycznego ilości tych substancji przez zakłady produkcyjne i usługowe, pojazdy mechaniczne, hałdy, wysypiska i inne źródła zanieczyszczenia.

Art. 26. Zanieczyszczeniem powietrza atmosferycznego jest wprowadzanie do powietrza substancji stałych, ciekłych lub gazowych w ilościach, które mogą ujemnie wpłynąć na zdrowie człowieka, klimat, przyrodę żywą, glebę, wodę lub spowodować inne szkody w środowisku.

Art. 27. Jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą są obowiązane stosować metody, technologie i środki techniczne chroniące powietrze atmosferyczne przed zanieczyszczeniem oraz w miarę potrzeby występować o wyznaczenie stref ochronnych lub o określenie zasad zagospodarowania obszaru, o którym mowa w art. 6 ust. 5.

Art. 28. 1. Przy podejmowaniu przedsięwzięć, z którymi związane jest wprowadzanie do powietrza atmosferycznego substancji zanieczyszczających, uwzględnia się aktualny i przewidywany stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na danym obszarze, określany przez właściwe organy administracji państwowej.

2. Jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą powodującą wprowadzanie do powietrza atmosferycznego substancji zanieczyszczających są obowiązane prowadzić pomiary stężeń tych substancji.

Art. 29. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi:

- 1) dopuszczalne stężenie substancji zanieczyszczających powietrze atmosferyczne, zakres i warunki odstępstw od tych stężeń, organy właściwe do orzekania w sprawach odstępstw,
- 2) zasady ustalania przez terenowe organy administracji państwowej dopuszczalnych do wprowadzenia do powietrza atmosferycznego rodzajów i ilości substancji zanieczyszczających,
- 3) zasady przeprowadzania pomiarów stężeń substancji.

Art. 30. 1. Terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego ustala w drodze decyzji rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających powietrze atmosferyczne, dopuszczone do wprowadzania do powietrza przez jednostkę organizacyjną lub osobę fizyczną podejmującą lub prowadzącą działalność gospodarczą.

2. Stosowanie się do ustaleń decyzji, o której mowa w ust. 1, nie wyłącza ani nie ogranicza odpowiedzialności jednostek organizacyjnych lub osób fizycznych za szkody powodowane zanieczyszczeniem powietrza atmosferycznego.

Art. 31. 1. W razie naruszenia przez jednostkę organizacyjną lub osobę fizyczną ustaleń decyzji, o której mowa w art. 30 ust. 1, terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego, niezależnie od zastosowania innych środków przewidzianych prawem, może wydać decyzję o wstrzymaniu działalności powodującej naruszenie.

2. W wypadkach określonych w ust. 1, na wniosek zainteresowanego, organ wymieniony w tym przepisie może ustalić termin do usunięcia naruszenia, a w razie nieusunięcia go w tym terminie — wstrzyma działalność powodującą naruszenie.

Art. 32. 1. W razie szczególnie niekorzystnych warunków atmosferycznych lub z innych przyczyn, mogących spowodować przekroczenie dopuszczalnego stężenia zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego na danym terenie w stopniu stanowiącym bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi — terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego zarządzi na czas oznaczony ograniczenie lub zakaz wprowadzania określonych zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. Organ ten może też ograniczyć lub zakazać używania pojazdów napędzanych silnikami spalinowymi na terenach, na których nastąpiło szkodliwe dla zdrowia ludzi stężenie substancji zanieczyszczających powietrze atmosferyczne.

2. Przepis ust. 1 może być stosowany odpowiednio w wypadku stężenia na określonym terenie substancji zanieczyszczających powietrze atmosferyczne w stopniu stwarzającym poważne zagrożenie stanu zabytków.

3. Minister Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej, w drodze rozporządzenia:

- 1) określi dopuszczalne do wprowadzania do powietrza atmosferycznego rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających, wytwarzanych przez silniki spalinowe,
- 2) może w razie potrzeby — na określonym obszarze — zakazać używania paliw lub surowców albo stosowania procesów technologicznych powodujących zanieczyszczenie powietrza w stopniu zagrażającym zdrowiu ludzi.

Rozdział 4

Ochrona świata roślinnego i zwierzęcego.

Art. 33. 1. Ochrona świata roślinnego i zwierzęcego polega na racjonalnym korzystaniu z zasobów świata roślinnego i zwierzęcego, ich odtwarzaniu w sposób zapewniający utrzymanie równowagi przyrodniczej oraz zachowaniu w stanie nienaruszonym zasobów lub ich części, o szczególnej wartości ze względu na potrzeby naukowe lub społeczne.

2. Ochrona świata roślinnego i zwierzęcego ma na celu:

- 1) tworzenie warunków prawidłowego rozwoju i optymalnego spełniania przez roślinność i zwierzęta funkcji biologicznej na rzecz środowiska,
- 2) zapobieganie lub ograniczanie szkodliwych oddziaływań na środowisko, które mogłyby niekorzystnie wpływać na zasoby i stan świata roślinnego i zwierzęcego,
- 3) zapobieganie, pochodzącemu z zewnątrz, zagrożeniu naturalnym kompleksom i twórcom przyrody o wyjątkowej wartości dla społeczeństwa i nauki,
- 4) zapewnienie równowagi przyrodniczej, niezbędnej do zachowania gatunków ginących, ochrony gatunków przed nadmierną eksploatacją i ochrony cennych ekosystemów.

Art. 34. 1. Ochronę świata roślinnego i zwierzęcego zapewnia się w szczególności w planach zagospodarowania przestrzennego przez zabezpieczenie lasów i zadrzewień przed szkodliwym oddziaływaniem zanieczyszczeń środowiska, zakładanie lasów, tworzenie zadrzewień lub skupień roślinności, zwłaszcza gdy jest to konieczne ze względu na potrzebę ochrony gleby i świata zwierzęcego, kształtowanie klimatu oraz inne potrzeby związane z zapewnieniem równowagi przyrodniczej i zaspokojeniem potrzeb ludzi w zakresie wypoczynku.

2. Administracja lasów i inne jednostki organizacyjne działające w dziedzinie gospodarki leśnej oraz właściciele lasów i gruntów leśnych nie stanowiących własności Państwa są obowiązani prowadzić racjonalną gospodarkę leśną, mającą na celu zachowanie równowagi przyrodniczej i właściwej jakości środowiska.

3. Organy administracji państwowej oraz jednostki organizacyjne i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą są obowiązane chronić lasy przed szkodliwymi wpływami gazów, pyłów i ścieków, powstających w związku z działalnością gospodarczą.

4. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi szczegółowe zasady ochrony lasów przed szkodliwymi wpływami gazów, pyłów wydalanych w wyniku działalności gospodarczej prowadzonej przez jednostki organizacyjne i osoby fizyczne oraz zasady współdziałania tych jednostek i osób z administracją lasów w celu ochrony lasów i likwidacji szkód w lasach, spowodowanych zanieczyszczeniami.

Art. 35. 1. Zasady ochrony, cennych ze względu na szczególne wartości naukowe lub społeczne albo unikalność lub rzadkość występowania, tworców przyrody oraz obszarów o wyjątkowych naturalnych wartościach przyrodniczych, a także zasobów dziko rosnących roślin i dziko żyjących zwierząt, określają przepisy o ochronie przyrody.

2. Zasady ochrony zwierząt gospodarskich i domowych określają przepisy szczególne.

Art. 36. 1. Ogrody botaniczne i zoologiczne ze względu na ich rolę społeczną, dydaktyczną, wychowawczo-kulturalną, naukową i gospodarczą podlegają ochronie niezbędnej do zapewnienia prawidłowej działalności i rozwoju tych placówek.

2. Minister Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska w drodze rozporządzenia określi zasady ochrony ogrodów botanicznych i zoologicznych.

Art. 37. Zabrania się niszczenia roślinności służącej wiązaniu gleby oraz niszczenia roślin i zwierząt przyczyniających się do oczyszczania środowiska, a zwłaszcza wód.

Rozdział 5

Ochrona walorów krajobrazowych oraz wypoczynkowych środowiska.

Art. 38. Walory krajobrazowe środowiska podlegają ochronie, polegającej na ich zachowaniu, kształtowaniu lub odtwarzaniu.

Art. 39. Walory krajobrazowe środowiska, o szczególnej wartości ze względu na potrzeby społeczne, podlegają ochronie, której zasady i formy określają przepisy o ochronie przyrody.

Art. 40. Ochronę walorów krajobrazowych środowiska i wynikające z niej zadania uwzględnia się w planach społeczno-gospodarczych oraz w planach zagospodarowania przestrzennego.

Art. 41. Rada narodowa stopnia wojewódzkiego może wprowadzić zakazy lub nakazy konieczne do zapewnienia ochrony terenów posiadających walory wypoczynkowe i krajobrazowe przed ich niszczeniem bądź utratą tych walorów.

Rozdział 6

Ochrona zieleni w miastach i wsiach.

Art. 42. 1. Rady narodowe, terenowe organy administracji państwowej i jednostki organizacyjne zapewniają mieszkańcom miast korzystanie z przyrody żywej, przede wszystkim przez tworzenie terenów zieleni miejskiej, łączących się — w miarę możliwości — z terenami zalesionymi.

2. Przez zieleni miejską rozumie się zespoły roślinności, znajdujące się na terenach przeznaczonych w planie zagospodarowania przestrzennego na cele wypoczynkowe, zdrowotne i estetyczne, w szczególności parki, zieleńce, zieleń na ulicach i placach, zieleń izolacyjną, pracownicze ogrody działkowe.

Art. 43. 1. Układ terenów zieleni miejskiej powinien zapewniać właściwe warunki zdrowotne, klimatyczne i wypoczynkowe, niezbędne do zaspokojenia potrzeb mieszkańców miast, związanych z zamieszkaniem, pracą i wypoczynkiem.

2. Przy zmianie przeznaczenia terenu zieleni miejskiej na inne cele stosuje się tryb przewidziany do opracowywania, uzgadniania i zatwierdzania planu zagospodarowania przestrzennego jednostki osadniczej lub zespołu

jednostek osadniczych. Zmiana przeznaczenia terenów, na których znajduje się starodrzew, może być dokonana jedynie za zgodą wojewody, a w miastach stopnia wojewódzkiego — Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska, wyrażoną przed wszczęciem postępowania zmierzającego do zmiany planu.

3. Przepis ust. 2 dotyczy również terenów jeszcze nie zagospodarowanych, lecz przeznaczonych w planie zagospodarowania przestrzennego na cele, o których mowa w art. 42 ust. 2.

Art. 44. 1. Na ulicach, placach i drogach publicznych środki chemiczne mogą być stosowane tylko w taki sposób, aby nie szkodziły zieleni miejskiej.

2. Roboty ziemne oraz inne roboty związane z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych, prowadzone w pobliżu drzew albo ich zespołów, mogą być wykonywane wyłącznie w sposób nie szkodzący drzewom.

3. Minister Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska w drodze rozporządzenia ustala rodzaje środków, jakie mogą być stosowane w miejscach określonych w ust. 1, oraz warunki ich stosowania.

Art. 45. Tereny nie przeznaczone pod zabudowę oraz tereny przewidziane do zagospodarowania w późniejszym terminie, a nie wykorzystane rolniczo, zagospodarowuje się zwłaszcza poprzez zasadzenie na nich roślinności dostosowanej do otoczenia, z uwzględnieniem okresu zagospodarowania, gdy ma ono charakter czasowy.

Art. 46. Przepisy art. 42—45 stosuje się odpowiednio do terenów zieleni na obszarze wsi o zwartej zabudowie.

Art. 47. 1. Tereny na obszarach wsi pokryte drzewostanem o charakterze parkowym, stanowiące własność lub będące w użytkowaniu jednostek gospodarki społeczno-nej, obejmuje się ochroną jako parki wiejskie, jeżeli nie podlegają przepisom o ochronie zabytków.

2. Rada narodowa stopnia wojewódzkiego:

- 1) ustanawia park wiejski, określa jego granice oraz sposób wykonywania ochrony,
- 2) może uznać za park wiejski tereny, na których znajduje się starodrzew, stanowiące także własność osób fizycznych lub jednostek organizacyjnych nie będących jednostkami gospodarki społeczno-nej; nie dotyczy to terenów zadrzewionych drzewami owocowymi i terenów służących celom kultury religijnej oraz cmentarzy.

3. Minister Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska w porozumieniu z Ministrami Kultury i Sztuki oraz Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego, w drodze rozporządzenia, określi zasady uznawania terenów zadrzewionych na obszarach wsi za parki wiejskie, ochrony tych parków i zarządzania nimi.

Art. 48. 1. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne są obowiązane utrzymywać we właściwym stanie drzewa i krzewy rosnące na użytkowanych nieruchomościach.

2. Usunięcie drzew i krzewów z terenów nieruchomości może nastąpić za zezwoleniem terenowego organu administracji państwowej stopnia podstawowego. Organ ten może uzależnić udzielenie zezwolenia od przeniesienia drzew lub krzewów we wskazane przez siebie miejsce, jeżeli takie przeniesienie jest możliwe, albo zastąpienia drzew lub krzewów przewidzianych do usunięcia innymi drzewami lub krzewami.

3. Zezwolenie na usunięcie drzew i krzewów z terenu nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków może być wydane tylko przy zachowaniu wymagań określonych przepisami o ochronie zabytków.

4. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do:

- 1) drzew i krzewów w lasach i na gruntach leśnych,
- 2) zadrzewień, drzew i krzewów w gospodarstwach rolnych, ogrodach działkowych i sadach,
- 3) drzew i krzewów usuwanych z terenów zieleni miejskiej i z parków wiejskich w związku z zabiegami pielęgnacyjnymi.

Rozdział 7

Ochrona środowiska przed hałasem i wibracjami.

Art. 49. 1. Ochrona przed hałasem i wibracjami polega na zapobieganiu ich powstawania lub przenikania do środowiska.

2. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne zapewniają ochronę środowiska przed hałasem i wibracjami przez zaniechanie czynności powodujących hałas lub wibracje bądź przez stosowanie odpowiednich środków technicznych zapobiegających powstawaniu albo przenikaniu do środowiska hałasu lub wibracji, a także mających na celu zmniejszenie ich natężenia. W miarę potrzeby należy izolować źródła hałasu lub wibracji w drodze ustanawiania stref ochronnych.

Art. 50. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi:

- 1) dopuszczalne natężenie hałasu i wibracji w środowisku,
- 2) obowiązki organów administracji państwowej, jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych, związane z ochroną ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami.

Art. 51. 1. Terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego ustala stan natężenia hałasu i wibracji w środowisku.

2. Jeżeli hałas lub wibracje w środowisku przekraczają dopuszczalne natężenie, terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego określa w drodze decyzji, dla jednostek organizacyjnych lub osób fizycznych, dopuszczalny poziom hałasu lub wibracji przenikających do środowiska.

3. W razie przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu lub wibracji określonego decyzją, o której mowa w ust. 2, terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego może wstrzymać działalność powodującą przekroczenie.

4. W wypadkach określonych w ust. 3, na wniosek zainteresowanego, organ wymieniony w tym przepisie może ustalić termin do usunięcia przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu lub wibracji, a w razie nieusunięcia go w tym terminie — wstrzymać działalność powodującą przekroczenie.

Art. 52. 1. Przebieg oraz rozwiązania techniczne tras komunikacyjnych powinny zapewniać możliwie najmniejsze uciążliwości dla środowiska w zakresie hałasu i wibracji.

2. Terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego może ustanawiać ograniczenia co do czasu pracy lub korzystania z urządzeń technicznych oraz środków transportu i komunikacji, stwarzających uciążliwości dla środowiska w zakresie hałasu i wibracji.

Rozdział 8

Ochrona środowiska przed odpadami i innymi zanieczyszczeniami.

Art. 53. Jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, w wyniku której powstają odpady, są obowiązane chronić środowisko przed zanieczyszczeniem, niszczeniem lub innym ujemnym oddziaływaniem tych odpadów oraz postępować w sposób zapewniający ochronę środowiska przed odpadami, uwzględniając w pierwszej kolejności ich gospodarcze wykorzystanie.

Art. 54. 1. Odpady, których nie można wykorzystać gospodarczo, likwiduje się lub unieszkodliwia, gromadzi albo wylewa w miejscach wyznaczonych na ten cel w planach zagospodarowania przestrzennego, w sposób zapewniający ochronę środowiska.

2. Obowiązki wymienione w ust. 1 ciąży na jednostkach organizacyjnych i osobach fizycznych, o których mowa w art. 53.

3. Sposób usuwania i unieszkodliwiania odpadów groźących skażeniem lub zakażeniem i innych szczególnie szkodliwych dla środowiska wymaga uzgodnienia z terenowym organem administracji państwowej stopnia wojewódzkiego.

4. Przepisy ust. 1—3 stosuje się również do usuwania i likwidacji surowców, produktów i innych materiałów uznanych za nieprzydatne do wykorzystania gospodarczego.

Art. 55. Jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne wytwarzające opakowania oraz inne wyroby, które po wykorzystaniu lub zużyciu zagrażałyby środowisku, są obowiązane określić sposób ich powtórnego wykorzystania, a w razie braku takich możliwości — sposób gromadzenia lub likwidacji zapewniający ochronę środowiska.

Art. 56. Terenowe organy administracji państwowej zapewniają warunki organizacyjne i techniczne niezbędne dla ochrony środowiska przed odpadami oraz dbają o utrzymanie porządku i czystości na terenie objętym ich właściwością.

Art. 57. 1. Utrzymanie porządku i czystości polega na usuwaniu z terenów miast i wsi o zwartej zabudowie oraz z poszczególnych nieruchomości odpadów i innych zanieczyszczeń powstających w związku z bytowaniem człowieka i jego działalnością oraz na oczyszczaniu ze śmieci, odpadów, śniegu, lodu i błota ulic, dróg i placów publicznych.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, ciąży na:

- 1) właścicielach i zarządcach nieruchomości,
- 2) użytkownikach lokali, nieruchomości oraz obiektów przeznaczonych do celów handlowych, gastronomicznych, magazynowych i innych celów gospodarczych,

jak też obiektów przeznaczonych na cele użyteczności publicznej,

- 3) kierownikach budow — w stosunku do nieruchomości będących terenami budowy,
- 4) jednostkach organizacyjnych użytkujących tereny służące komunikacji publicznej,
- 5) terenowych organach administracji państwowej stopnia podstawowego — w stosunku do terenów nie wymienionych w pkt 1—4.

Art. 58. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi:

- 1) szczegółowe zadania terenowych organów administracji państwowej w sprawach ochrony środowiska przed odpadami i przed innymi zanieczyszczeniami,
- 2) szczegółowe obowiązki jednostek organizacyjnych i osób fizycznych, wynikające z art. 53—55 i 57,
- 3) zasady odpłatnego lub nieodpłatnego utrzymania porządku i czystości przez komunalne przedsiębiorstwa (zakłady) oczyszczania.

Rozdział 9

Ochrona przed promieniowaniem.

Art. 59. Substancje promieniotwórcze i urządzenia wytwarzające szkodliwe promieniowanie mogą być używane wyłącznie pod warunkiem zapewnienia należytej ochrony przed ich szkodliwym oddziaływaniem na ludzi i środowisko.

Art. 60. 1. Jednostki organizacyjne, które wytwarzają, używają, przemieszczają lub przechowują substancje promieniotwórcze albo używają urządzeń wytwarzających promieniowanie szkodliwe dla ludzi i środowiska, są obowiązane stosować środki zabezpieczające przed oddziaływaniem źródeł promieniowania.

2. Obiekty budowlane, w których jest prowadzona działalność związana z wykorzystywaniem substancji promieniotwórczych lub stosowaniem urządzeń wytwarzających promieniowanie szkodliwe dla ludzi i środowiska, projektuje się, buduje, eksploatuje i likwiduje w sposób nie stwarzający zagrożenia dla ludzi i środowiska. Obiekty te w miarę potrzeby otacza się strefami ochronnymi, o których mowa w art. 71 ust. 1.

Art. 61. Gospodarcze wykorzystywanie odpadów przemysłowych zawierających substancje promieniotwórcze następuje na podstawie decyzji Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska, wydanej po porozumieniu z organem właściwym w sprawach ochrony radiologicznej i Państwową Inspekcją Sanitarną.

Art. 62. Jednostki organizacyjne, które wykorzystują substancje promieniotwórcze lub stosują urządzenia wytwarzające promieniowanie szkodliwe dla ludzi i środowiska, są obowiązane prowadzić pomiary natężeń promieniowania przenikającego do środowiska.

Art. 63. 1. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi szczegółowe zasady ochrony przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy ochrony przed promieniowaniem jonizującym, której zasady określają przepisy szczególne.

DZIAŁ III

Wykonywanie ochrony środowiska.

Rozdział 1

Obowiązki jednostek organizacyjnych i osób fizycznych.

Art. 64. 1. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą są obowiązane zapewniać ochronę środowiska oraz eliminować lub ograniczać uciążliwości szkodliwe dla środowiska.

2. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne prowadzące albo zamierzające podjąć działalność, która może być szkodliwa dla środowiska, są obowiązane zastosować środki zapewniające jego ochronę.

Art. 65. Osoby fizyczne są obowiązane przestrzegać wymagań ochrony środowiska również jeżeli korzystają ze środowiska w celach innych niż gospodarcze, a zwłaszcza w celach turystycznych lub wypoczynkowych.

Art. 66. Organy administracji państwowej oraz jednostki organizacyjne i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą są obowiązane zapewniać ochronę środowiska w szczególności przez:

- 1) rozmieszczanie środków produkcji w sposób najmniej szkodliwy dla środowiska,
- 2) zapewnianie w przygotowywanej lub prowadzonej działalności gospodarczej wymaganej ochrony elementów przyrodniczych lub ich części oraz przywracanie ich do właściwego stanu, jeżeli w wyniku działalności gospodarczej utraciły swą wartość użytkową,
- 3) dbałość o walory krajobrazowe środowiska,
- 4) stosowanie w działalności gospodarczej technologii i rozwiązań technicznych stwarzających jak najmniejsze zagrożenie lub uciążliwości dla środowiska, a w szczególności technologii małoodpadowych i bezodpadowych,
- 5) budowę lub instalowanie oraz sprawne funkcjonowanie i eksploatację urządzeń chroniących środowisko,
- 6) instalowanie aparatury kontrolno-pomiarowej oraz prowadzenie niezbędnych pomiarów,
- 7) uwzględnianie wymagań ochrony środowiska w projektowanych, konstruowanych i wytwarzanych maszynach, urządzeniach technicznych i innych wyrobach,
- 8) gospodarcze wykorzystanie odpadów i ścieków albo skuteczne ich unieszkodliwianie lub likwidację,
- 9) wykorzystanie osiągnięć naukowych i technicznych, stosowanie środków ekonomicznych, prawnych i organizacyjnych w celu ochrony środowiska.

Art. 67. 1. Pracownicy jednostek organizacyjnych są obowiązani postępować w sposób zapewniający przestrzeganie wymagań ochrony środowiska.

2. Kierownik jednostki organizacyjnej jest obowiązany organizować pracę w sposób zapewniający ochronę środowiska, a w szczególności:

- 1) zapewniać przestrzeganie przepisów o ochronie środowiska,
- 2) zapewniać funkcjonowanie urządzeń chroniących środowisko,
- 3) zapewniać usuwanie przyczyn zagrożenia lub naruszenia środowiska,
- 4) powierzać funkcje związane z zapewnieniem ochrony środowiska osobom posiadającym odpowiednie przygotowanie zawodowe.

Rozdział 2

Ochrona środowiska w działalności inwestycyjnej.

Art. 68. 1. Inwestor, projektant i wykonawca robót, każdy w swoim zakresie zadań, są obowiązani:

- 1) uwzględniać w działalności inwestycyjnej wymagania ochrony środowiska,
- 2) zapewniać stosowanie w budownictwie, zwłaszcza mieszkaniowym i budownictwie użyteczności publicznej — materiałów i elementów budowlanych skutecznie chroniących użytkowników obiektów budowlanych przed hałasem i wibracjami, a także przed innym szkodliwym oddziaływaniem na zdrowie ludzkie.

2. Inwestor i projektant przy przygotowywaniu inwestycji o charakterze gospodarczym są obowiązani stosować procesy technologiczne najmniej uciążliwe dla środowiska oraz racjonalnie rozwiązać problemy postępowania z odpadami i ściekami, w szczególności gospodarczego ich wykorzystania.

3. Organ administracji państwowej ustalający miejsce realizacji inwestycji oraz inwestor i projektant są obowiązani zapewnić oszczędne korzystanie z terenu potrzebnego dla podejmowanej inwestycji.

4. Nowo zbudowany lub zmodernizowany obiekt budowlany lub zespół obiektów nie może być oddany do użytku, jeżeli nie wykonano wymaganych przepisami lub przewidzianych w ramach danej inwestycji urządzeń chroniących środowisko.

5. Rozwiązania projektowe inwestycji mogących zagrozić środowisku wymagają uzgodnienia z terenowym organem administracji państwowej stopnia wojewódzkiego.

Art. 69. 1. Przy lokalizacji inwestycji uwzględnia się wymagania ochrony środowiska, wynikające z planów zagospodarowania przestrzennego i przepisów o ochronie środowiska.

2. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia może określić obszary wymagające szczególnej ochrony, na których lokalizowane inwestycje lub przedsięwzięcia budowlane wpływające niekorzystnie na środowisko wymagają zgody Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska.

Art. 70. 1. Organ administracji państwowej właściwy w sprawach ochrony środowiska może zażądać od inwestora, a także od właściciela lub zarządcy obiektu budowlanego albo zespołu obiektów, przedłożenia opinii sporządzonej przez wskazanego rzeczoznawcę co do oddziaływania inwestycji lub obiektu budowlanego albo zespołu obiektów na środowisko.

2. Koszty opinii, o której mowa w ust. 1, ponosi inwestor, właściciel lub zarządca obiektu budowlanego lub zespołu obiektów.

3. W razie nieprzedłożenia w wyznaczonym terminie żądanej opinii jej wykonanie może być zlecone na koszt zobowiązanego.

4. Opinie dotyczące ochrony środowiska opracowują wpisane na listę rzeczoznawców szkoły wyższe, placówki naukowe, instytuty naukowo-badawcze oraz jednostki organizacyjne prowadzące działalność naukowo-badawczą, jak też stowarzyszenia naukowe, naukowo-techniczne i osoby fizyczne. Listę tę ustala i prowadzi Minister Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska.

Rozdział 3

Ograniczenia w korzystaniu ze środowiska.

Art. 71. 1. W wypadku gdy mimo zastosowania odpowiednich rozwiązań technicznych nie mogą być wyeliminowane lub ograniczone szkodliwe oddziaływania na środowisko, powodowane działalnością wykonywaną w obiekcie budowlanym albo na terenie nieruchomości, jeżeli równocześnie za utrzymaniem takiej działalności przemawia interes społeczny, dla tego obiektu lub nieruchomości może być utworzona strefa ochronna.

2. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi zasady tworzenia i zagospodarowania stref ochronnych.

3. Przepis ust. 2 nie dotyczy stref, których zasady tworzenia i zagospodarowania określają przepisy szczególne.

Art. 72. Przy wprowadzaniu, przewidzianej przepisami o ochronie środowiska, ochrony zasobów przyrody żywej, niektórych tworów przyrody lub obszarów o cennych walorach krajobrazowych określa się zasady korzystania z nich oraz niezbędne zakazy i nakazy dostosowane do przedmiotu ochrony i jej zakresu, umożliwiające zachowanie chronionych wartości przyrodniczych lub krajobrazowych.

Art. 73. 1. Zabrania się:

- 1) budowy lub rozbudowy obiektów wpływających szkodliwie na środowisko na obszarach, które wymagają szczególnej ochrony, jak: parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary krajobrazu chronionego, obszary uzdrowisk, miejscowości turystyczno-wypoczynkowe, obszary, na których znajdują się źródła zaopatrzenia w wodę miast, wsi lub zespołów jednostek osadniczych,
- 2) budowy lub rozbudowy, w granicach administracyjnych miast oraz w obrębie zwartej zabudowy wsi, zakładów produkcyjnych albo usługowych, stwarzających zagrożenie dla zdrowia ludzkiego,
- 3) wznoszenia w pobliżu morza, jezior, innych zbiorników wodnych, rzek i kanałów, krajobrazowych punktów widokowych lub na terenach o szczególnych walorach krajobrazowych obiektów budowlanych naruszających walory krajobrazowe środowiska, uniemożliwiających do nich dostęp albo utrudniających lub uniemożliwiających zwierzętom dziko żyjącym dostęp do wód.

2. Napowietrzne i podziemne linie kablowe oraz linie komunikacyjne i inne urządzenia liniowe przeprowadza się i wykonuje w sposób zapewniający zachowanie walorów krajobrazowych środowiska oraz ochronę przed szkodliwymi uciążliwościami dla środowiska.

3. Ograniczenia w zagospodarowaniu terenu, o których mowa w ust. 1 i 2, uwzględnia się w planach zagospodarowania przestrzennego i w decyzjach organów administracji państwowej, ustalających lokalizację oraz miejsce i warunki realizacji inwestycji budowlanych.

Rozdział 4

Maszyny i inne urządzenia techniczne.

Art. 74. 1. Konstruktorzy, projektanci i producenci maszyn i innych urządzeń technicznych, w tym środków komunikacji i transportu, są obowiązani zapewnić, aby

maszyny i inne urządzenia techniczne odpowiadały wymaganiom ochrony środowiska.

2. Maszyny i inne urządzenia techniczne, o których mowa w ust. 1, przed dopuszczeniem do produkcji poddaje się ocenie co do zgodności z wymaganiami ochrony środowiska.

3. Oceny, o której mowa w ust. 2, dokonują jednostki powołane do oceny jakościowej bądź do podejmowania decyzji o dopuszczeniu do produkcji lub do obrotu albo do użytkowania lub eksploatacji.

4. Maszyny i inne urządzenia techniczne, o których mowa w ust. 1, nie mogą być wprowadzane do produkcji ani też kierowane do obrotu oraz przeznaczane do użytkowania lub innego wykorzystania, jeżeli nie spełniają ustalonych wymagań ochrony środowiska.

Art. 75. 1. Producenci maszyn i innych urządzeń technicznych, które przy niewłaściwym używaniu lub stosowaniu mogłyby zagrozić środowisku, są obowiązani dołączyć do nich pouczenia co do sposobu ich używania lub stosowania ze względu na potrzeby ochrony środowiska.

2. Producenci maszyn i innych urządzeń technicznych, w których w drodze konstrukcyjnej nie można zapewnić wymagań ochrony środowiska, są obowiązani wyposażyć je w odpowiednie zabezpieczenia chroniące środowisko. Jeżeli jednak użycie zabezpieczenia jest zależne od warunków występujących przy eksploatacji lub użytkowaniu, obowiązek zabezpieczenia ciąży również na użytkowniku, który ponadto jest odpowiedzialny za prawidłowe jego stosowanie.

3. Producenci maszyn i innych urządzeń technicznych są obowiązani:

- 1) dokonywać bieżąco analizy ich rozwiązań konstrukcyjnych co do możliwości wyeliminowania lub zmniejszenia stopnia szkodliwości dla środowiska,
- 2) zaopatrzyć je, jeżeli podlegają ocenie, o której mowa w art. 74 ust. 2 i 3, w świadectwa stwierdzające spełnienie ustalonych wymagań ochrony środowiska.

4. Użytkownicy maszyn i innych urządzeń technicznych są obowiązani przeprowadzać ich okresowe kontrole co do spełniania przez nie wymagań ochrony środowiska.

5. Zabrania się używania maszyn i innych urządzeń technicznych, nie spełniających ustalonych wymagań ochrony środowiska.

Art. 76. 1. Terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego może nakazać użytkownikowi maszyny lub innego urządzenia technicznego wykonanie w określonym czasie odpowiednich czynności zmierzających do ograniczenia ich uciążliwości dla środowiska.

2. W wypadku niezastosowania się użytkownika maszyny lub innego urządzenia technicznego do ustaleń, o których mowa w ust. 1, terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego może nakazać unieruchomienie maszyny lub innego urządzenia technicznego, powodujących uciążliwości dla środowiska.

Art. 77. Maszyny i inne urządzenia techniczne importowane powinny odpowiadać wymaganiom ochrony środowiska określonym polskimi przepisami prawnymi i normami.

Art. 78. Minister Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska występuje do właściwego mi-

nistra, innego organu lub organizacji z wnioskiem o wstrzymanie produkcji albo importu maszyn i innych urządzeń szkodliwych dla zdrowia ludzi lub powodujących szkodliwe uciążliwości dla środowiska, produkowanych albo importowanych przez podległą lub nadzorowaną jednostkę organizacyjną.

Art. 79. 1. Przepisy art. 74—78 stosuje się odpowiednio do produkcji i dostaw paliw oraz wyrobów nie będących maszynami i innymi urządzeniami technicznymi.

2. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia może określić szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać, ze względu na potrzebę ochrony zdrowia ludzi i środowiska, paliwa oraz wyroby nie będące maszynami i innymi urządzeniami technicznymi.

DZIAŁ IV

Odpowiedzialność za skutki naruszenia stanu środowiska.

Art. 80. Jednostka organizacyjna oraz osoba fizyczna ponosi przewidzianą prawem cywilnym odpowiedzialność za szkody wynikające z działań lub zaniechań wpływających szkodliwie na środowisko.

Art. 81. 1. Właściciel lub posiadacz nieruchomości, z której korzystanie jest połączone z uciążliwościami powodowanymi naruszeniem przepisów o ochronie środowiska, może wystąpić do sądu z roszczeniem o zaniechanie takiego naruszenia przeciwko jednostce organizacyjnej lub osobie fizycznej dopuszczającej się naruszenia.

2. Kierownik jednostki organizacyjnej oraz inny jej pracownik, który wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych spowodował naruszenie stanu środowiska pociągające za sobą powstanie szkody, ponosi odpowiedzialność na zasadach określonych w przepisach prawnych.

Art. 82. 1. Jednostka organizacyjna oraz osoba fizyczna, wykonująca działalność gospodarczą wpływającą szkodliwie na środowisko, jest obowiązana podejmować działania mające na celu usunięcie przyczyn szkodliwego oddziaływania na środowisko lub zagrożenia i przywrócenie środowiska do stanu właściwego.

2. Terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego może ustalać w drodze decyzji zakres i sposób wykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1, biorąc pod uwagę interes społeczny, istniejący stan zniszczenia lub zagrożenia środowiska oraz faktyczne możliwości wykonania obowiązku.

3. W razie braku możliwości wykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1, terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego zobowiąże jednostkę organizacyjną lub osobę fizyczną wykonującą działalność gospodarczą do uiszczenia na rzecz Funduszu Ochrony Środowiska kwoty pieniężnej odpowiadającej wysokości szkód wynikłych z naruszenia stanu środowiska.

Art. 83. 1. Jeżeli mimo zastosowania środków przewidzianych przepisami o ochronie środowiska określona działalność w znacznym stopniu pogarsza stan środowiska, a w szczególności zagraża życiu lub zdrowiu ludzkiemu — Minister Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska występuje o usunięcie zagrożenia do:

1) właściwego ministra lub terenowego organu administracji państwowej stopnia wojewódzkiego — w stosunku do podporządkowanych im jednostek organizacyjnych,

2) zarządu centralnego związku spółdzielni lub zarządu głównego organizacji społecznej — w stosunku do zrzeszonych lub podporządkowanych im jednostek organizacyjnych,

określając środki, które należy zastosować w celu usunięcia zagrożeń.

2. W wypadku niezastosowania środków, o których mowa w ust. 1, Minister Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska występuje do właściwych organów o wstrzymanie takiej działalności.

Art. 84. 1. Właściciel nieruchomości położonej w strefie ochronnej (art. 71 ust. 1) lub na obszarze objętym ochroną, o której mowa w art. 72, albo na terenach zieleni miejskiej lub w obrębie parku wiejskiego może żądać wykupu lub zamiany nieruchomości na inną, jeżeli korzystanie z niej w sposób dotychczasowy byłoby związane z istotnymi ograniczeniami lub utrudnieniami.

2. W sprawach wykupu lub zamiany nieruchomości, o której mowa w ust. 1, właściwy jest terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego. Cenę wykupu ustala się i wypłaca według zasad określonych w przepisach o wywłaszczaniu nieruchomości. Koszty nabycia lub zamiany nieruchomości ponosi jednostka organizacyjna określona przez terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w wypadku oddalenia przez sąd powództwa o zaniechanie naruszenia środowiska (art. 81 ust. 1) oraz do użytkownika wieczystego nieruchomości.

Art. 85. Jednostka gospodarki uspołecznionej, będąca właścicielem lub użytkownikiem nieruchomości położonej na obszarach, o których mowa w art. 84 ust. 1, może żądać przekazania innej nieruchomości na zasadach określonych w odrębnych przepisach, jeżeli korzystanie z nieruchomości w sposób dotychczasowy byłoby związane z istotnymi ograniczeniami lub utrudnieniami.

DZIAŁ V

Środki ekonomiczne ochrony środowiska.

Rozdział 1

Oplaty za korzystanie ze środowiska.

Art. 86. 1. Za gospodarcze korzystanie ze środowiska i za wprowadzanie w nim zmian pobiera się opłaty.

2. Opłaty pobiera się za:

- 1) szczególne korzystanie z wód,
- 2) wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego,
- 3) usuwanie drzew,
- 4) wykorzystywanie gruntów rolnych i leśnych na inne cele,
- 5) składowanie odpadów.

3. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi zakres i wysokość opłat, o których mowa w ust. 2, zasady i tryb ich ustalania i pobierania.

4. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia może wprowadzić opłaty za inne rodzaje korzystania ze środowiska lub wprowadzania w nim zmian aniżeli wymienione w ust. 2, określając jednocześnie zasady i tryb ich ustalania i pobierania.

5. Przepis ust. 3 nie dotyczy opłat, których zakres, wysokość i zasady ustalania regulują przepisy szczególne.

Rozdział 2

Fundusz Ochrony Środowiska.

Art. 87. 1. Tworzy się Fundusz Ochrony Środowiska.

2. Dochodami Funduszu Ochrony Środowiska są wpływy, o których mowa w art. 82 ust. 3, wpływy z opłat przewidzianych w art. 86 ust. 2, nie stanowiące dochodów innych funduszy określonych odrębnymi przepisami, oraz wpływy z kar przewidzianych w art. 110.

3. Dochodami Funduszu Ochrony Środowiska mogą być także dobrowolne świadczenia pieniężne i rzeczowe oraz inne dochody określone przez Radę Ministrów.

Art. 88. 1. Środki Funduszu Ochrony Środowiska przeznacza się na pokrycie kosztów lub dofinansowanie działalności zmierzającej do ochrony środowiska, a w szczególności na:

- 1) realizację zadań inwestycyjnych,
- 2) dofinansowanie czynów społecznych ludności,
- 3) działalność związaną z zagospodarowaniem odpadów i wprowadzaniem technologii ich likwidacji,
- 4) inne wydatki na cele związane z ochroną środowiska.

2. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi szczegółowe zasady tworzenia i wykorzystywania Funduszu Ochrony Środowiska oraz organy właściwe do gospodarowania tym Funduszem.

DZIAŁ VI

Organizacja ochrony środowiska.

Rozdział 1

Organy ochrony środowiska.

Art. 89. 1. Właściwi ministrowie zapewnią warunki niezbędne do realizacji przepisów o ochronie środowiska przez podległe im oraz nadzorowane jednostki organizacyjne.

2. Nadzór i kontrolę nad wykonywaniem zadań w dziedzinie ochrony środowiska przez organizacje spółdzielcze i społeczne sprawują:

- 1) związki spółdzielni — w stosunku do zrzeszonych w nich spółdzielni,
- 2) zarządy główne organizacji społecznych — w stosunku do podporządkowanych im jednostek organizacyjnych i zrzeszonych w nich organizacji.

Art. 90. 1. Rady narodowe i terenowe organy administracji państwowej zapewniają warunki niezbędne do realizacji przepisów o ochronie środowiska na terenie objętym właściwością tych organów oraz przez podległe im i nadzorowane jednostki organizacyjne.

2. Rady narodowe uchwalają programy ochrony środowiska i okresowo wysłuchują sprawozdań terenowych organów administracji państwowej o realizacji ustawy.

Art. 91. Rady narodowe i terenowe organy administracji państwowej sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska na terenie objętym właściwością tych organów.

Art. 92. 1. Minister Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska koordynuje działalność organów administracji państwowej, organizacji spółdzielczych i społecznych w dziedzinie ochrony środowiska oraz sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów ustawy, udziela wyjaśnień w sprawie ich właściwego stosowania, a także ocenia stan środowiska i zachodzące w nim zmiany.

2. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi szczegółowe zasady i tryb wykonywania koordynacji, o której mowa w ust. 1.

Art. 93. Ministrowie wydają, należące do ich właściwości, przepisy dotyczące ochrony środowiska w porozumieniu z Ministrem Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska.

Art. 94. 1. Tworzy się Państwową Inspekcję Ochrony Środowiska.

2. Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska podlega Ministrowi Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska.

3. Na czele Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska stoi Główny Inspektor Ochrony Środowiska, powoływany i odwoływany przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska.

Art. 95. Zadaniem Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska jest:

- 1) kontrola przestrzegania i stosowania przepisów ustawy,
- 2) prowadzenie bądź inicjowanie badań mających na celu ocenę stanu środowiska i zachodzących w nim zmian,
- 3) podejmowanie działań tworzących warunki zapobiegania zagrożeniom środowiska oraz przywracania go do stanu właściwego,
- 4) popularyzowanie zasad ochrony środowiska,
- 5) wykonywanie innych zadań określonych w ustawie.

Art. 96. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi szczegółowy zakres działania oraz organizację Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska, a także zasady i tryb wykonywania przez ten organ oraz przez terenowe organy administracji państwowej kontroli w zakresie ochrony środowiska, jak też zasady współdziałania tych organów.

Art. 97. 1. Tworzy się Państwową Radę Ochrony Środowiska jako organ doradczy i opiniodawczy Rady Ministrów w sprawach ochrony środowiska.

2. Do zakresu działania Państwowej Rady Ochrony Środowiska należy przygotowywanie dla Rady Ministrów, Prezydium Rządu i Prezesa Rady Ministrów opinii w sprawach ochrony środowiska oraz przedstawianie tym organom propozycji i wniosków zmierzających do tworzenia warunków ochrony środowiska oraz do zachowania lub poprawy jego stanu.

3. Przewodniczącego Państwowej Rady Ochrony Środowiska i jej członków powołuje Prezes Rady Ministrów.

4. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi organizację, szczegółowe zasady i zakres działania Państwowej Rady Ochrony Środowiska.

Art. 98. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi zasady współdziałania w zakresie ochrony środowiska terenowych organów administracji państwowej z innymi organami i jednostkami organizacyjnymi.

Rozdział 2

Udział samorządu mieszkańców miast i wsi, samorządu robotniczego oraz związków zawodowych i innych organizacji społecznych w tworzeniu warunków ochrony środowiska.

Art. 99. 1. Samorząd mieszkańców miast i wsi, samorząd robotniczy oraz związki zawodowe i inne organizacje społeczne zainteresowane ochroną środowiska ze względu na przedmiot swego działania mogą podejmować działalność sprzyjającą ochronie środowiska i zmierzającą do urzeczywistnienia prawa obywateli do korzystania z jego wartości, polegającą w szczególności na:

- 1) kształtowaniu właściwego stosunku do środowiska, szerzeniu zrozumienia celów ochrony środowiska oraz propagowaniu spraw ochrony środowiska i poczynaniach zmierzających do zapewnienia tej ochrony,
- 2) inicjowaniu i podejmowaniu społecznych działań dotyczących ochrony środowiska,
- 3) inicjowaniu i podejmowaniu działań dotyczących właściwego stosunku do zwierząt i innych składników przyrody żywej,
- 4) zgłaszaniu wniosków mających na celu ochronę środowiska w działalności inwestycyjnej i eksploatacyjnej oraz zmierzających do poprawy jego stanu,
- 5) współdziałaniu z jednostkami gospodarki uspołecznionej w opracowaniu i realizacji programów i planów działania zmierzających do poprawy stanu środowiska,
- 6) zwiększaniu społecznego wpływu na działalność zakładów pracy w celu zapewnienia optymalnej efektywności poczynaniach na rzecz ochrony środowiska,
- 7) organizowaniu spotkań mających na celu rozszerzenie zainteresowania problematyką ochrony środowiska,
- 8) wykonywaniu innych uprawnień przewidzianych w ustawie.

2. Organom samorządu mieszkańców miast i wsi oraz związkom zawodowym i innym organizacjom społecznym może być powierzone sprawowanie funkcji społecznych organów ochrony środowiska, wykonywanej we współdziałaniu z terenowymi organami administracji państwowej i Państwową Inspekcją Ochrony Środowiska.

3. Organizacjom społecznym może być powierzone tworzenie straży ochrony środowiska.

4. Konferencje samorządu robotniczego i związki zawodowe mogą powoływać zakładowe komisje ochrony środowiska oraz społecznych inspektorów ochrony środowiska w celu organizowania i przeprowadzania społecznej kontroli ochrony środowiska przez zakłady pracy.

Art. 100. 1. Organizacje, o których mowa w art. 99 ust. 1, mogą występować do właściwych organów administracji państwowej o zastosowanie środków zmierzających do usunięcia zagrożenia środowiska, jak też występować do sądu z roszczeniem o zaniechanie naruszenia środowiska na określonym terenie i przywrócenie stanu poprzedniego lub naprawienie zaistniałych w związku z tym szkód oraz o zakazanie lub ograniczenie działalności zagrażającej środowisku.

2. Organy administracji państwowej decydujące o lokalizacji oraz o wyznaczeniu miejsca realizacji inwestycji budowlanych, przed wydaniem decyzji dotyczącej inwestycji o dużym wpływie na środowisko, informują o przygotowywanych przedsięwzięciach organizacje społeczne właściwe ze względu na przedmiot swego działania; organizacje te w określonym terminie, nie krótszym niż 14 dni, mogą zgłosić swe wnioski i zastrzeżenia.

3. Właściwy organ administracji państwowej rozpatrzy zgłoszone wnioski i zastrzeżenia oraz zawiadomi o sposobie ich załatwienia organizacje społeczne, które zgłosiły wnioski i zastrzeżenia.

Art. 101. Organy administracji państwowej udzielają pomocy organizacjom społecznym w ich działalności w dziedzinie ochrony środowiska.

Art. 102. Terenowe organy administracji państwowej mogą powierzać jednostkom organizacyjnym lub osobom fizycznym, na ich wniosek lub za ich zgodą, funkcje społecznych opiekunów środowiska, określając każdorazowo przedmiot i zakres powierzonych im zadań.

Art. 103. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia może określić:

- 1) zasady współdziałania organów administracji państwowej ze związkami zawodowymi i innymi organizacjami społecznymi w sprawach ochrony środowiska,
- 2) zasady sprawowania funkcji społecznych organów ochrony środowiska przez związki zawodowe i inne organizacje społeczne,
- 3) zasady powierzania oraz sposób pełnienia funkcji społecznych opiekunów środowiska,
- 4) zasady tworzenia przez organizacje społeczne straży ochrony środowiska oraz zakres i tryb działania tej straży.

Rozdział 3

Nadzwyczajne zagrożenie środowiska.

Art. 104. 1. W razie nadzwyczajnego zagrożenia środowiska terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego podejmuje działania i stosuje środki niezbędne do usunięcia zagrożenia i jego skutków, określając w szczególności związane z tym obowiązki terenowych

organów administracji państwowej stopnia podstawowego i jednostek organizacyjnych.

2. Przez nadzwyczajne zagrożenie środowiska rozumie się zagrożenie spowodowane gwałtownym zdarzeniem, nie będącym klęską żywiołową, które może wywołać znaczne zniszczenie środowiska lub pogorszenie jego stanu, stwarzające powszechne niebezpieczeństwo dla ludzi i środowiska.

Art. 105. 1. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne są obowiązane bezzwłocznie zawiadomić terenowy organ administracji państwowej lub najbliższy organ Milicji Obywatelskiej o wystąpieniu nadzwyczajnego zagrożenia środowiska.

2. Terenowe organy administracji państwowej, na zasadach określonych w przepisach o świadczeniach w celu zwalczania klęsk żywiołowych, mogą wprowadzić obowiązki świadczeń osobistych i rzeczowych dla celów zorganizowanej akcji społecznej na rzecz ochrony nadzwyczajnie zagrożonego środowiska.

3. Jeżeli nadzwyczajne zagrożenie środowiska swoim zasięgiem przekracza granice jednego województwa lub zagrożenie to może spowodować szczególnie poważne skutki dla ludzi lub środowiska albo dla gospodarki narodowej, działania i środki niezbędne do usunięcia zagrożenia i jego skutków podejmuje Minister Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami; w takim wypadku Ministrowi temu przysługują uprawnienia, o których mowa w ust. 2 i w art. 104 ust. 1.

DZIAŁ VII

Przepisy karne.

Art. 106. Kto wbrew przepisom i ciężącemu na nim obowiązkowi:

- 1) nie przeprowadza wymaganych pomiarów (art. 28 ust. 2 i art. 62),
- 2) przy przygotowywaniu i wykonywaniu robót ziemnych, zmieniających stosunki wodne, nie stosuje środków niezbędnych do zachowania równowagi przyrodniczej (art. 20 ust. 1) albo narusza warunki prowadzenia robót, o których mowa w art. 20 ust. 2,
- 3) nie przestrzega zakazów wprowadzonych na podstawie art. 32, narusza zakazy lub nakazy mające na celu ochronę walorów wypoczynkowych i krajobrazowych określonego terenu (art. 41) albo narusza obowiązujące zasady postępowania ustalone w akcie o uznaniu określonego terenu za park wiejski (art. 47) bądź też narusza zakaz pogarszania warunków korzystania ze środowiska (art. 73),
- 4) niszczy roślinność służącą wiązaniu gleby albo rośliny lub zwierzęta przyczyniające się do oczyszczania środowiska (art. 37), stosuje środki chemiczne, wykonuje roboty ziemne lub korzysta ze sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych w sposób powodujący uszkodzenie drzew (art. 44),

- 5) nie przestrzega wymagań ochrony środowiska przed odpadami lub nieprzydatnymi do gospodarczego wykorzystania surowcami, produktami i innymi materiałami albo zużytymi opakowaniami i wyrobami (art. 53—55),
- 6) nie przestrzega obowiązków związanych z zapewnieniem ochrony przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska (art. 59—62),
- 7) nie uwzględnia wymagań ochrony środowiska w projektowanych, konstruowanych lub wytwarzanych maszynach i innych urządzeniach technicznych (art. 74 ust. 1), kieruje do produkcji i obrotu maszyny lub inne urządzenia techniczne bez poddania ich wymaganej ocenie co do zgodności z wymaganiami ochrony środowiska (art. 74 ust. 2 i 3), nie wyposaża maszyny lub innego urządzenia technicznego w zabezpieczenia chroniące środowisko albo nie przeprowadza wymaganych okresowych kontroli (art. 75 ust. 2 i 4),
podlega karze aresztu, ograniczenia wolności, grzywny albo karze nagany.

Art. 107. 1. Kto narusza obowiązek ochrony środowiska i powoduje chociażby nieumyślnie zanieczyszczenie wody śródlądowej, powietrza atmosferycznego lub powierzchni ziemi tak, że może to narazić na niebezpieczeństwo życia lub zdrowie ludzkie, spowodować w znacznych rozmiarach zniszczenia w świecie roślinnym lub zwierzęcym albo wyrządzić poważne szkody gospodarcze,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie,
podlega karze pozbawienia wolności do roku, ograniczenia wolności albo grzywny.

3. Jeżeli następstwem czynu określonego w ust. 1 jest śmierć, ciężkie uszkodzenie ciała lub ciężki rozstrój zdrowia człowieka,

sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Art. 108. 1. Kto wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi nie utrzymuje we właściwym stanie lub nie eksploatuje urządzeń zabezpieczających wody, powietrze atmosferyczne lub ziemię przed zanieczyszczeniem,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Tej samej karze podlega, kto wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi nie utrzymuje we właściwym stanie lub nie eksploatuje urządzeń zabezpieczających przed szkodliwymi uciążliwościami dla środowiska w postaci hałasu, wibracji lub promieniowania albo służących do unieszkodliwiania odpadów, a także kto dopuszcza do oddania do eksploatacji obiektu budowlanego lub zespołu obiektów bez jednoczesnego uruchomienia wymaganych urządzeń chroniących środowisko.

Art. 109. 1. Kto narusza przepisy o obowiązku ochrony gruntów rolnych wysokiej jakości i gruntów leśnych albo nie dokłada należytej staranności w zapewnieniu oszczędnego wykorzystywania gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze lub nieleśne albo nie dokonuje wymaganej rekultywacji takich gruntów,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Kto przejmuje grunt rolny lub leśny na cele nierolnicze lub nieleśne bez zgody właściwego organu,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 110. 1. Terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego wymierza jednostce organizacyjnej karę pieniężną w razie:

- 1) wprowadzenia do wód lub do ziemi oraz do stanowiących własność Państwa urządzeń kanalizacyjnych — ścieków nie odpowiadających wymaganym warunkom,
- 2) przekroczenia co do rodzaju lub ilości substancji dopuszczalnych do wprowadzenia do powietrza atmosferycznego, określonych decyzją właściwego organu,
- 3) przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu określonego decyzją właściwego organu,
- 4) zniszczenia terenów zieleni lub drzew i krzewów powodowanego niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych lub wykorzystaniem sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych oraz zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności lub zwierząt,
- 5) usuwania drzew i krzewów bez wymaganej zgody terenowego organu administracji państwowej,
- 6) gromadzenia lub wylewania odpadów w nie przeznaczonych na ten cel miejscach lub niezgodnie z warunkami określonymi przez terenowy organ administracji państwowej.

2. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi wysokość, zasady i tryb nakładania kar pieniężnych, o których mowa w ust. 1, oraz ich ściągania.

3. Przepis ust. 2 nie dotyczy kar, których wysokość, zasady i tryb ustalania określają przepisy szczególne.

4. W jednostkach gospodarki społecznej, działających według zasad rozrachunku gospodarczego, kary pieniężne, o których mowa w ust. 1, obciążają wyniki ekonomiczne jednostki.

DZIAŁ VIII

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 111. 1. W razie zbiegu przepisów ustawy oraz innych przepisów o ochronie środowiska, obowiązujących w dniu wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy ustawy.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do odpowiedzialności za wykroczenia i odpowiedzialności karnej przewidzianej w art. 106—109.

Art. 112. 1. Właściwe terenowe organy administracji państwowej, w okresie dwóch lat od wejścia w życie ustawy, spowodują dostosowanie obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego do przepisów ustawy.

2. Przewidziane w prawie budowlanym decyzje administracyjne w sprawie ustalenia miejsca i warunków realizacji inwestycji budowlanych, zatwierdzenia planów realizacyjnych oraz pozwolenia na budowę, wydane przed dniem wejścia w życie ustawy, a dotyczące inwestycji, do których realizacji nie przystąpiono, mogą być w uzasadnionych wypadkach uzupełnione przez właściwe w tych sprawach terenowe organy administracji państwowej warunkami i wymaganiami wynikającymi z ustawy.

Art. 113. 1. Jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne prowadzące działalność powodującą zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, dla których do dnia wejścia w życie ustawy nie zostały ustalone rodzaje i ilości substancji dopuszczalnych do wprowadzania do powietrza atmosferycznego, są obowiązane w okresie jednego roku od wejścia w życie ustawy przedłożyć właściwym terenowym organom administracji państwowej stopnia wojewódzkiego określone przez nich dane i materiały niezbędne do wydania decyzji ustalających rodzaje i ilości substancji dopuszczalnych do wprowadzenia do powietrza atmosferycznego.

2. Terenowe organy administracji państwowej stopnia wojewódzkiego wydając decyzje, o których mowa w ust. 1, mogą przewidzieć w nich odstępstwa od przepisów, ustalone na okres niezbędny do wykonania odpowiednich urządzeń chroniących powietrze przed zanieczyszczeniem. Okres ten nie może być dłuższy niż pięć lat.

Art. 114. 1. Jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne eksploatujące urządzenia powodujące hałas lub wibracje przekraczające dopuszczalne ich natężenie stosują, w okresie dwóch lat od wejścia w życie ustawy, dostępne środki eliminujące albo ograniczające hałas lub wibracje do dopuszczalnego poziomu. W uzasadnionych wypadkach terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego termin ten może przedłużyć.

2. Właściwi ministrowie zapewnią wprowadzenie odpowiednich zmian w konstrukcji lub zasadach działania urządzeń, w których, w celu ograniczenia hałasu lub wibracji do dopuszczalnego poziomu, wprowadzenie takich zmian jest niezbędne.

3. Zmiany w konstrukcji lub zasadach działania urządzeń, o których mowa w ust. 2, powinny być wprowadzone w okresie ustalonym w ust. 1. Przedłużenie tego okresu dla określonego rodzaju urządzenia może nastąpić za zgodą Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska, wyrażoną na wniosek właściwego ministra.

Art. 115. Rada Ministrów przedstawia Sejmowi Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej co trzy lata informację o realizacji ustawy.

Art. 116. W ustawie z dnia 24 października 1974 r. — Prawo wodne (Dz. U. Nr 38, poz. 230) skreśla się art. 122.

Art. 117. Tracą moc:

- 1) ustawa z dnia 4 kwietnia 1950 r. o nadzorze państwowym nad ogrodami zoologicznymi (Dz. U. Nr 17, poz. 142),
- 2) ustawa z dnia 22 kwietnia 1959 r. o utrzymaniu czystości i porządku w miastach i osiedlach (Dz. U. z 1959 r. Nr 27, poz. 167, z 1961 r. Nr 5, poz. 33, z 1962 r. Nr 34, poz. 158, z 1971 r. Nr 12, poz. 115 i z 1974 r. Nr 38, poz. 230),
- 3) ustawa z dnia 21 kwietnia 1966 r. o ochronie powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem (Dz. U. Nr 14, poz. 87).

Art. 118. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 1980 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*
Sekretarz Rady Państwa: *L. Stasiak*